

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

GRADE 12

LOETSE 2012

SESOTHO PUO YA LAPENG P3

MATSHWAO: 100

NAKO: 2 dihora

Pampiri ena e na le maqephe a 7.

DITAELO HO MOHLAHLOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(50)
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele	(30)
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane	(20)

2. Bala ditaelo TSOHLE ka hloko.
3. Mohlahlobuwa o lokela ho araba potso e le NNGWE karolong e nngwe le e nngwe.
4. Qala karolo e NNGWE leqepheng le LETJHA, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
5. Mohlahlobuwa o tlameha ho etsa moralo wa ho ngola, mme a be a lekole botjha mosebetsi wa hae ka ho bala hape, ho o nahanisisa le ho o hlaola diphoso.
6. Meralo yohle e totobatswe hantle hore ke meralo, pele ho hlahiswa tema e ngolwang.
7. Mohlahlobuwa o eletswa ho sebedisa metsotso e 80 ho araba KAROLO YA A, metsotso e 40 ho araba KAROLO YA B le metsotso e 30 ho araba KAROLO YA C.
8. ELA HLOKO: Ngola sehlooho se loketseng seo o se kgethileng, kapa seo o iqapetseng sona meqoqong eo ho sa nehelanwang ka dihlooho ho yona.
9. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang ho bebofaletsa motshwai ho tshwaya mosebetsi wa hao.
10. Bolelele ba ditema tse hlahiswang e be:
KAROLO YA A : Moqoqo – mantswe a 400 – 450.
KAROLO YA B : Ditema tsa kgokahano tse telele – mantswe a 180 – 200.
KAROLO YA C : Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane – mantswe a 100–120.
11. Tsepamisa maikutlo haholo mopeletong le popong ya dipolelo tse nepahetseng.

KAROLO YA A: MOQOQO

POTSO YA : 1

Kgetha sehlooho se le SENG mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 400 – 450. Hopola ho etsa moralo wa hao, o boele o lekole botjha mosebetsi wa hao ho hlaola diphoso.

- 1.1 O moithuti ya etsang kereiti ya leshome le metso e mmedi, mme o na le ditoro tseo o nang le tsona ka mora hore o phethe dithuto tsa hao tsa thuto e phahameng. Ditoro tse na ke tseo e sa le o e ba le tsona pelong ya hao ho tloha bonyaneng. Ngola moqoqo oo ho wona o phetang ka moo ditoro tsa hao e leng tse tla o tswela molemo bokamosong ba hao. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be:

O SE KE WA LEBALA DITORO TSA HAO.

[50]

- 1.2 Boha setshwantsho sena se ka tlase, e be o ngola moqoqo o itshetlehile mohopolong wa sehlooho o qholotswang/hlahiswang ke setshwantsho sena maikutlong a hao. Se lebale ho iketsetsa moralo. Iqapele sehlooho sa hao.

E qotsitswe ho Move Magazine ya Loetse 2011

[50]

KAPA

- 1.3 Mmuso wa Aforika Borwa wa naha le wa mabatowa/diprovense, o kgethile matona a naha le a mabatowa/diprovense ho tsamaisa mafapha a fapaneng. Le leng la mafapha ana ke Lefapha la Dipalangwang. Sepheo ke ho fana ka polokeho mebileng. Empa ho ya ka ditlaleho, dikotsi mebileng di iphile matla. Ngola moqoqo oo ho wona o hlahisang se bakang dikotsi tsena le boikarabelo ba lefapha tabeng ena. Sehlooho sa moqoqo e be:

DIKOTSI MEBILENG DI QETA SETJHABA SA HA BO RONA. [50]

KAPA

- 1.4 Dipapadi ke e nngwe ya dintho tse behang naha boemong bo botle. Aforika Borwa e bapetse mehope ya lefatshe ka bongata, re ka qoholla bolo ya maoto kerikethe, rabi le tse ding. Mmuso o leka ka hohle hore setjhaba se tshetse dipapadi ka ho tshwana, empa tshekamelo e ntse e le teng merabeng ka ho fapana. Ebe mmuso o a atleha ho netefatsa see? Wena ha o dumellane le mmuso. Ngola moqoqo oo ho wona o tshehetsang ntlhakemo ya hao. Sehlooho sa moqoqo e be:

DIPAPADI AFORIKA BORWA DI TSHEHETSWA KA HO TSHWANA. [50]

KAPA

- 1.5 Botlokotsebe bo jele setsi naha ka bophara. Mapolesa a sebetsa bosiu le motsheare a lwantshana le bona, empa re bona bo sa fokotsehe kapa bo sa fele. Se etsahalang re bona Mapolesa a shwa a bolawa ke ditlokotsebe, morero e le ho ntshetsapele merero ya bona ya botlokotsebe. Ngola moqoqo oo ho wona o hlalosang ntlhakemo ya hao. Sehlooho sa hao sa moqoqo e be:

DIPOLAO TSE SEHLOHO TSA MAPOLESA. [50]

KAPA

- 1.6 Molaotheo wa naha o re, tekatekano ke ntho ya bohlokwa setjhabeng. Basadi ba fuwe tokelo ya ho etsa mesebetsi e neng e etswa ke bontate feela nakong ya ho feta. Ha re sheba papadi ya Rabi, ha re bone baletsa phala kapa batsamaisi ba basadi jwalo ka papading ya bolo ya maoto. Setjhaba se ngongorehile ke sena, batsamaisi ba yona ba re basadi ba teng le ha ese ka bongata. Ngola moqoqo oo ho wona o tshehetsang mahlakore ana ka bobedi. Sehlooho sa hao e be:

BASADI BA TINGWA MONYETLA TSAMAISSONG YA DIPAPADI. [50]

KAPA

- 1.7 Boha setshwantsho sena se ka tlase, e be o ngola moqoqo o itshetlehole mohopolong wa sehlooho o qholotswang/hlahiswang ke setshwantsho sena maikutlong a hao. Se lebale ho iketsetsa moralo. Iqapele sehlooho sa hao.

[E qotsitswe ho Move Magazine ya Loetse 2011]

[50]

KAPA

- 1.8 Dikolo di fuwe tsela ya tsamaiso ke Mmuso, le ha ho le jwalo di fapane ho ya ka dibaka tseo di fumanehang ho tsona. Tse ding di mahaeng ha tse ding di le ditoropong. Diphetho le dikatleho tsa tsona le tsona ha di tshwane. Sekolong seo wena o leng ho sona, o motlotlo ka sona. Ngola moqoqo oo ho wona o pepesang tse ntle tse etswang ke sekolo sa heno kapa seo o kenang ho sona. Sehlooho sa hao sa moqoqo e be:

SEKOLO SA HESO KE MOTLOTLO KA SONA.

[50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITEMA TSE TELELE TSA KGOKAHANO**POTSO YA: 2**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 180 – 200 (dikahare feela). Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, mme o be o boele o lekole mosebetsi wa hao botjha ho hlaola diphoso.

- 2.1 Lebenkele le leholo le rekisang dijo, le na le sekgeo sa mosebetsi ka nako ya phomolo ya mafelong a selemo. Ngola LENGOLO leo ho lona o etsang kopo ya mosebetsi oo. Ngolla ho: Batsamaisi/motsamaisi, PICK 'n PAY Store, P.O.Box 100, Durban, 4000. [30]

KAPA

- 2.2 Motswalle wa hao ya dulang sebakeng se seng o fumane kgau ya ho ba moithuti wa selemo sekolong seo a kenang ho sona. Ditaba tse na o di utlwile ha a ne a o letseditse mohala. Ngola PUISANO e pakeng tsa lona mme o mo thoholetsa mabapi le kgau eo. [30]

KAPA

- 2.3 O modula setulo wa sehlopha sa mmimo kerekeng ya heno, kereke e o kopa ho etsa PUO ho amohela ditho tse ntjha sehlopheng sa lona sa mmimo. [30]

KAPA

- 2.4 Baahisane ba haeno ba hloka halletswe ke ntate, ba kopa hore o ba ngolle OBITJHUARI. Ngola obitjhuari ya mofu ho ya ka ditaello tsa lelapa. [30]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA: 3**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 100 – 120. Hopola ho etsa moralo wa hao wa tema ya hao. Mme o boele o lekole botjha mosebetsi wa hao ho hlaola diphoso.

- 3.1 Le nkile leeto le batswadi ba hao, le etetse malome wa hao ya dulang motseng wa Thekong. Ngola diketsahalo tsa matsatsi a mararo BUKATSATSI/DAYARING ya hao. [20]

KAPA

- 3.2 Abuti wa hao o a tjhata, mme o memme motswala wa hao ya dulang Mthatha ho tla keteka le lona. Mo ngolle ditshupiso tsa tsela ho tloha toropong ya haeno ho tla lelapeng leno. [20]

- 3.3 Masepala wa heno o hlophisitse mokete wa mmino wa setso, mme wena o e mong wa bahlophisi ba mokete oo. O kopilwe ho etsa PHOUSERARA e bapatsang mokete oo. [20]

KAPA

- 3.4 Wena le motswalle wa hao le rera ho qala kgwebo ya ho rekisa meroho motseng wa heno. Sepheo ke ho bokella tjhelete ya ho nka leeto le e meng ya metswalle ya lona mafelong a selemo. Motswalle wa hao o itse o ngole PAPATSO eo ho yona o hlahisang dintlha tsa bohlokwa mabapi le kgwebo ya lona. [20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20

MATSHWAO KAOFELA A PAMPIRI ENA A: 100